

A 2006. ÉVI EÖTVÖS-VERSENY ÜNNEPÉLYES EREDMÉNYHIRDETÉSE ÉS DÍJKIOSZTÓJA

November 24-én került sor a 2006. évi Eötvös-verseny ünnepélyes eredményhirdetésére és díjkiosztására. Az esemény azonban nem csak ebből a két program-pontból állt. Természetesen megtudhattuk a feladatok helyes megoldását is, és az eredményhirdetés alkalmat adott arra, hogy a korábbi évek versenyzői találkozhassanak egymással és a mostani versenyzőkkel, valamint visszaemlékezzenek a korábbi versenyek feladataira, helyezetteire.

Az eredményhirdetésre egybegyűlteket *Radnai Gyula*, a versenybizottság elnöke köszöntötte, aki az ünnepség házigazdája is volt.

Immár több éves hagyomány, hogy az eredményhirdetésen felidézünk az éppen 50, valamint 25 évvel ezelőtti feladatokat, valamint az akkori versenyen jó helyezést elérték névsorát. Az 1956. október 20-án megtartott versenyen 4 kérdés szerepelt. Ezek közül csupán az elsőt ismertetem: *30 fokos lejtő tetejéről kocsik indul el. Az indulás pillanatában a kocsiról 50 m/s sebességgel puskagolyót lönek ki. Milyen irányítású legyen a puskacső, hogy a golyó eltalálja a kocsit? (Közegellenállás, súrlódás nem veendő figyelembe.)*

A versenyt akkor *Csiszár Imre* nyerte, II. díjat kapott *Rázga Tamás* és *Zsombok Zoltán*, III. díjas lett *Geszti Tamás*. A szervezőbizottság érdeme, hogy az urak (az azóta elhunyt *Zsombok Zoltán* kivételével) jelen voltak a díjkiosztón. Számukra a versenybizottság egy kis meglepetéssel is szolgált. 50 éve, december 29-én némileg zavaros körülmények között került sor a díjkiosztásra. Olyannyira, hogy az egyik helyezett csak most értesült róla, hogy annak idején volt hivatalos eredményhirdetés. Az akkor elmaradt elismerést pótlandó a versenybizottság elkészítette a díszokleveleket, melyeket *Patkós András*, a versenyt szervező Eötvös Loránd Fizikai Társulat elnöke nyújtott át. Érezhető derültség volt a teremben amikor *Csiszár Imre* akadémikust mint a „Petőfi Sándor Gimnázium érettségizett tanulóját” szólította. *Geszti Tamás* visszaemlékezésében megemlítette az első feladat megoldásával kapcsolatos élményét is. A verse-

Radnai Gyula üdvözli a megjelenteket

nyen szépen kiszámolta a golyó röppályáját, majd a verseny után otthon jutott eszébe, hogy egy alkalmasan választott koordináta-rendszerben a feladat csaknem triviálissá válik. (Melyik ez a koordináta-rendszer? Lehet esetleg több is?)

Az 50 évvel ezelőttiek után a 25 évvel ezelőtti verseny helyezettei következtek. Ők már csak kisebb létszámmal képviseltették magukat. Ennek egyik oka, hogy ezek a versenyzők nem Budapesten, esetleg nem Magyarországon élnek, vagy legalábbis a díjkiosztó idején külföldön voltak. Külön érdekesség, hogy az 50 évvel ezelőtti II. díjas *Rázga Tamás*, valamint a 25 évvel ezelőtti III. díjas *Glück Ferenc* tanára egyaránt *Holics László* volt, aki szintén részt vett az ünnepségen.

Az idei versenyzők ekkorra már nagyon izgatottan várták, hogy megtudják milyen eredményt értek el. Az eredményhirdetésre azonban még várniuk kellett egy kicsit, mivel ekkor következett az idei feladatok megoldásának ismertetése. A feladatok szövege megtalálható az Eötvös Társulat honlapján (<http://www.kfki.hu/education/verseny/eotvosverseny/06feladatok.html>), a megoldásokat a KöMaL 2007. márciusi számában közli, így ezeket részletesen nem ismertetem.

Az első feladatban szükség volt folyadék és gázok hővezető-képességének ismeretére. Ezek az adatok azonban némely régebbi táblázatban hibásan szerepelnek, amire a feladat szövege fel is hívta a versenyzők figyelmét.

A második feladat egy mechanikai probléma volt. Érdekességét az adta, hogy nem véges számú test mozgását, illetve a közöttük fellépő erőket kellett vizsgálni, hanem egy nagyobb tömegű test és egy folytonos masszának tekinthető porfelhő szerepelt a példában. A három feladat közül ez bizonyult a legkönnyebbnek. Amint azt *Radnai Gyula* meg is említette, sok versenyző térhetett haza azzal az örömmel, hogy sikerült egy Eötvös-példát megoldania! Jómagam is nagyon örültem, mikor kiderült, hogy ennyi év után ismét sikerült egy példára helyes megoldást adnom.

A harmadik feladat egy gravitációs és elektromágneses térben lévő tekerics mozgásának vizsgálatáról szólt. A megoldáshoz elengedhetetlen volt az egyenletek pontos felírása, a szükséges és megengedett egyszerűsítések megtétele, valamint a precíz levezetés véghezvitele.

A megoldások ismertetése után végre elérkezett az a program-pont, amelyiket a versenyzők a legizgatottabban vártak, vagyis maga az eredményhirdetés. Kilenzen kaptak dicséretet, négyen III. díjat, *Koncz József*, *Kónya Gábor*, *Meszéna Balázs* és *Széchenyi Gábor* II. díjat nyert, *Halász Gábor* fizikus hallgató, az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Gimnáziumának érettségizett tanulója, *Honyek Gyula* tanítványa vehette át az I. díjat. A jó eredményt elért versenyzők könyvutal-

Csizsár Imre

Zsombok Zoltán

Rázga Tamás

Az 50 évvel ezelőtti helyezettek akkor...

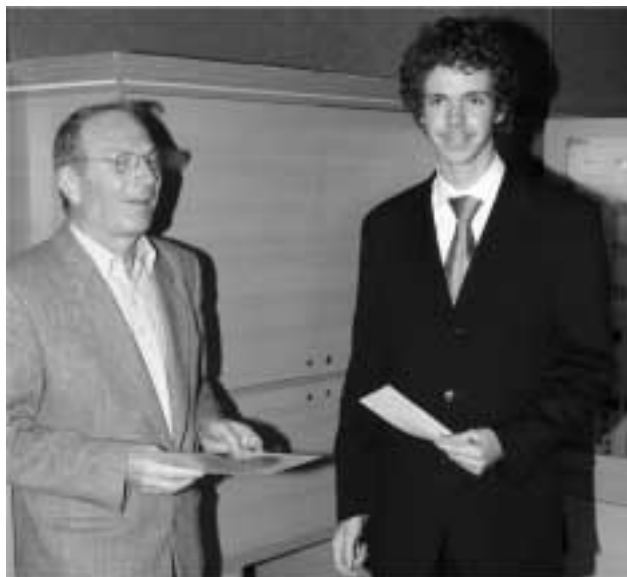

...és most. (Csizsár Imre, Geszti Tamás, Rázga Tamás).

ványt, pénzjutalmat kaptak az Eötvös Társulat, az Indotek Befektetési Zrt., valamint *Gutai László* professzor (USA) jóvoltából. A díjakat Patkós András adta át.

A versenyen dicséretet kapott, valamint helyezést elért hallgatók tanárai a Typotex Kiadó, a Nemzeti Tankönyvkiadó, a Vince Kiadó, valamint az Akkord Kiadó által felajánlott könyvekből választhattak, illetve választhattak volna, de sajnos nem mindegyik tanár volt jelen. Pedig volt közöttük olyan is, aki, ha az összes növendéke után járó könyvet átveszi, akár új könyvespolc vásárlásán is gondolkodhatott volna.

Patkós András és az I. helyezett Halász Gábor

A versenyen helyezést elért tanulók egy része ma már egyetemi hallgató. Másik részük azonban még a pályaválasztás előtt álló középiskolás. Hozzájuk szólt a korábbi évek helyezetteinek üzenete. A versenybizottság a díjkiosztó előtt arra kérte az elmúlt 20 év díjazottjait, hogy foglalják össze a gondolataikat azzal kapcsolatban, hogy *Érdemes-e ma fizikusnak, matematikusnak, mérnöknek, tanárnak készülni az egyetemen?* A megkérdezettek többsége nem volt jelen, de véleményüket írásban eljuttatták. Ezeket Radnai Gyula kivétítette, illetve felolvasta. A kérdésre mintegy 10–12 válasz érkezett, a legifjabb válaszoló 21, a legidősebb 36 éves volt. A válaszadók többsége a fenti szakmák egyikét választotta hivatásának, és (egyelőre legalábbis) senki sem bánta meg döntését, nem próbálták meg lebeszélni a tanulókat ezekről a pályákról. Többen is kiemelték, hogy matematikusi-fizikusi gondolkodásmóddal az ember sokféle területen érvényesülhet. *Csombok Zoltán* szerint „semmi sem fogja garantálni, hogy egész életpályánkon a

végzettségünkkel megegyező munkát fogunk végezni”. (Ezt a saját példával is alátámaszthatom, hiszen informatikusi diplomával és Ph.D.-vel a zsebemben néhány év mérnöki munka után nemsokára pénzügyi matematikai területen fogok dolgozni.)

Az írásban eljuttatott válaszok közül kiemelném *Várkonyi Péter* 27 éves mérnök-matematikus véleményét, aki a következőt írta:

„Építész-mérnöknek tanultam. Írtam pótzh-t maketkezésből, rajzoltam tussal reggeltől reggelig, gyártottam diplomatervet 10 négyzetméternyi papírlepedőre, egyszóval elvégeztem, és... most éppen Amerikában vagyok, egy alkalmazott matematikai tanszéken. Néhány évig eltartott, míg rájöttem, hogy nem rossz matekkel foglalkozni, ha az ember ahhoz ért.”

A formális programok után nyílt lehetőség a versenyzőkről csoportkép készítésére, valamint kötetlen beszélgetésre. A jó hangulathoz üdítőt és szendvicseket a Ramasoft Zrt. biztosított. (Mint utóbb kiderült, a cégnek nincs köze a szendvicsekhez felhasznált Rama margarinhoz, csak névrokonságban állnak.) Hiába volt sok szendvics, mégis hamar elfogytak. Köszönhetően az eseményen jelen levő nagyszámú érdeklődőnek, valamint a szendvicsek „magas színvonalának”.

E sorok írója ezúton is szeretné köszönetét kifejezni a fent felsorolt támogatóknak, az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak és a verseny szervezőbizottságának a régi ismerősök körében eltöltött kellemes délutánért.

Geffertb András

egykori (1991, 1992, 1993) díjazott versenyző
BME Távközlési és Médiainformatikai Tanszék